

Bilaga 5, Övriga anvisningar

Förord

Följande råd och anvisningar om utformning av avfallsutrymme samt förvaring och transport av avfall är till för dig som fastighetsägare, konsult eller arkitekt, vid ny- och ombyggnationer. Anvisningarna ska också ses som ett hjälpmedel för att sprida information om vad som krävs för en bra avfallshantering och en god arbetsmiljö.

Givetvis är det mycket som påverkar utformning av avfallsutrymme för flerfamiljshus, som hushållens storlek, källsortering, eller hur ofta avfallet hämtas. De stora förändringar som nu sker på många håll, med uppdelning av avfallet i sorterat mat- och restavfall samt fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar, måste även följas upp med en god arbetsmiljö. Det är i det sammanhanget som denna skrift har sitt värde.

Anvisningar är framtagna med branschorganisationen Avfall Sveriges handbok för avfallsutrymme som underlag och enligt gällande renhållningsordningen för Lycksele kommun.

Inledning

Denna skrift är en anvisning för hantering av kommunalt avfall i Lycksele kommun. Som underlag ligger de nationella anvisningarna. Mått, regler och anvisningar gäller för nybyggnad, ombyggnad och omdisponering av avfallsutrymme, till exempel vid införande av källsortering eller sortering av mat- och restavfall.

Vid planering och projektering av utrymmen och transportvägar för avfall är det viktigt att uppfylla både kravet på en tillfredsställande arbetsmiljö och kravet på god tillgänglighet för funktionshindrade personer. Trafiksäkerheten är en annan viktig aspekt att ta hänsyn till vid planering av bostadsområden och annan bebyggelse. Backande lastbilar är ett riskmoment som man bör ta hänsyn till redan vid planeringsstadiet.

Anvisningarna i denna skrift har stöd i renhållningsordningens Lokala föreskrifter om avfallshantering för Lycksele kommun kring behållare, transportvägar, tunga lyft med mera.

1. Arbetsmiljö

Avfallsinsamling är av tradition ett tungt fysiskt arbete som medför risk för olyckor och förslitningsskador. Trafikmiljön och bristande framkomlighet ger upphov till stress.

De senaste åren har det varit fokus på att förbättra insamlingsarbetarnas arbetsmiljö. Arbetsmiljöverket, facket, arbetsgivarna och även kommuner har arbetat aktivt med detta. Utöver de lagar som finns, framför allt arbetsmiljölagen, ska särskilda föreskrifter som Arbetsmiljöverket utfärdar följas.

De viktigaste som berör avfallshanteringen är:

AFS 2012:2 Belastningsergonomi

AFS 2001:1 Systematiskt arbetsmiljöarbete

AFS 2009:2 Arbetsplatsens utformning

Kommunalt avfall och förpackningar

Insamlingsteknik och fordon

Det finns flera olika sätt att samla in avfall på och därför många olika typer av fordon. De vanligaste är att avfall samlas upp i behållare som hämtas med baklastande eller sidlastande fordon. Containerar kan tömmas eller hämtas på olika sätt. Bottentömmande behållare töms med hjälp av krok monterad på anläggningen.

Sopbilar är normalt upp till ca 10 meter långa men kan vara längre. Vikten på en vanlig avfallsbil är ca 15–25 ton med full last. Vägens bärighetsklass och den totalvikt det aktuella fordonet är registrerat för avgör hur stor last ett fordon får ta. Det är alltid chauffören som varje tillfälle avgör om vägen är farbar.

Olika typer av fordon kräver olika mycket utrymme vid tömning. Därför är det viktigt att behållare som ställs ut vid gatan för hämtning placeras så att det finns utrymme kring varje behållare, så alla typer av fordon kan användas för tömning.

Dragväg

I denna skrift definieras dragväg som väg mellan avfallsutrymme/hämtställe/avfallsbehållare och sopbilens lastningsplats och som används för manuell hämtning, d.v.s. sophämtaren drar eller skjuter behållaren. Tungt manuellt arbete ska undvikas och ersättas med maskinell hantering i enlighet med kraven på arbetsmiljö.

Vid bedömning av om en gångväg är acceptabel eller inte tas hänsyn till vilken typ av behållare som ska hanteras, vad behållaren innehåller, hur många de är och hur ofta de hämtas, samt om det förekommer lutning, riktningsändring och eventuella hinder.

Dragvägen

- ska vara jämn, hårdgjord, halkfri och utan trånga passager eller hinder året om. Trappsteg, gårdsgrus och kullersten får inte förekomma.
- ska vara så kort som möjligt. Uppmätt längd maximalt 20 meter.
- bör vara minst 1,2 meter bred och om den ändrar riktning bör bredden där vara minst 1,35 meter
- bör ha minst 2,1 meters fri höjd.

Beräkning av dragväg

Behållare uppställda utomhus	Uppmätt längd till vägbanans kant, trottoarkant
Från behållaren i avfallsutrymme till port	Uppmätt längd
Från port till hämtningsfordon	Uppmätt längd
Öppning av port/dörr	Tillägg 3 meter per behållare
Om hämtningsfordon kör in till fastigheten	Tillägg 3 meter per behållare
Hiss eller lyftbord	Tillägg 18 meter per behållare

Dörr till avfallsutrymmen

Typ av dörr	Fri bredd	Fri höjd
Dörr för behållarhämtning	Minst 1,0 meter, helst 1,2 meter Ingen tröskel	Minst 2,0 meter
Dörr för grovavfallshämtning	Minst 1,2 meter Ingen tröskel	Minst 2,0 meter

Lutning

Dragväg bör inte ha någon lutning. Om lutning inte kan undvikas bör den inte överstiga 1:20 för att belastningen ska vara acceptabel, och får inte överstiga 1:12.

Ibland kan en ramp behövas. Lutningen på rampen bör inte överstiga 1:12 och längden innan eventuellt vilplan inte bör överstiga 12 meter. Vilplanet ska vara minst 1,5 meter långt.

Hiss bör undvikas men får användas vid avfallstransporter om den är besiktad och godkänd för transport av skrymmande gods och har korgdörr.

Lyftbord bör undvikas, men får användas vid avfallstransport om den är besiktad och godkänd för transport av skrymmande gods. Lyftbord utomhus, i det klimat som vi har, är direkt olämpligt av driftsäkerhetsskäl, eftersom dessa visat sig vara känsliga för kyla och nederbörd.

Lastningsplatser

Rekommendationer för lastningsplatser utomhus för:

	Kärl	Bottentömmande och container
Bredd	4,6 meter	4,6 meter
Längd	15 meter	18 meter
Fri höjd	4,7 meter	10 meter

Kranbilar som tömmer bottentömmande behållare ska kunna stå fyra (4) meter från behållare som ska lyftas. Lyft kan ske över staket eller buskar och liknande. Lyft över vägar, gång- och cykelbanor samt parkeringsplatser bör inte förekomma. Inga hinder i höjddled får begränsa tömningen och behållarens eventuella svängning i sidled måste beaktas.

Behållarens placering

För att kunna tömma behållaren för mat- och restavfall samt förpackningar ska det vara

- en plan hårdgjord yta, exempelvis grus.
- kärlet ska placeras på planmark.
- fritt från hinder, exempelvis får brevlåda, mur, staket, träd eller häckar inte inkräkta på tömmande fordonets arbetsområde, utstickande föremål får inte inkräkta på tömnings rörelsen på två (2) meter bakåt och uppåt.
- 70 centimeter fritt område mellan behållarna.
- behållaren ska vara väl synligt placerad och med fri sikt och god framkomlighet.
- behållaren ska vara snöfri, både på och runt om.
- uppställningsplats för fordonet ska vara snöröjd och halkbekämpad vintertid. Snövallar får inte inskränka på fordonets uppställnings -plats.

Om vägning av behållaren påverkas på grund av yttre omständigheter så som exempelvis snö på locket, eller grenar på träd som påverkar vägningen, kommer vikten att debiteras enligt gällande taxa.

Om tömning inte kan utföras på grund av hinder vid ordinarie tömning, kommer fastighetsägaren att informeras och uppmanas att begära en budad tömning, enligt gällande taxa.

Maxvikter

Behållare	Vikt (avfall)
80–140 liters behållare	60 kg
190 liters behållare	60 kg
240 liters delad behållare, per fraktion/fack	25 kg
370 liters delad behållare, per fraktion/fack	30 kg
370 liters behållare	60 kg
660 liters behållare	100 kg
Bottentömmande behållare på 0,8–3,2 m ³	750 kg
Bottentömmande behållare på 3,2–5,0 m ³	1 000 kg
Containrar	1 200 kg
Säckar	15 kg
Latrinbehållare	15 kg

Om maxvikter överskrids vid upprepade tillfällen så kommer renhållaren att anvisa till ytterligare avfallsbehållare, eller tätare tömningsintervall, på kundens bekostnad. Detta för att minska belastning på behållare, personal och avfallsbilar.

Överfulla behållare

Vid hämningstillfället så ska locket/locken på behållaren vara tillslutet. Om så ej är fallet räknas behållaren som överfull och kommer att debiteras extra enligt gällande taxa.

Vid en delad behållare, som är överfull, kommer all vikt att debiteras som restavfall.

Om behållaren bedöms vara så överfullt att ordinarie tömning inte kan utföras, kommer fastighetsägaren att informeras och uppmanas att begära en budad tömning, enligt gällande taxa.

Slam och urin från enskilda avloppsanläggningar samt fett- och flytande matavfall och animaliskt avfall

Slangdragning

Slangdragning är ett mycket tungt arbetsmoment.

Där slangdragning sker ska vägen vara fri från hinder i form av till exempel staket, murar, stubbar, planteringar eller annan växtlighet. Nivåskillnader bör inte förekomma.

Vid nybyggnad är det viktigt att planera rätt. Brunnen eller tanken bör inte placeras för långt från tömningsfordonets uppställningsplats.

Vid slamsugning av fettavskiljare eller behållare för matavfall får slangdragning inte ske genom utrymme där livsmedel hanteras. Anslutningspunkten där slangen kopplas på bör placeras så att det finns möjlighet att slamsuga även om verksamheten är stängd.

Lock till behållare eller brunn

Av arbetsmiljöskäl ska locket vara av lätt material. Exempelvis. plast, glasfiber eller plåt, och kunna öppnas en (1) person. Lock av sten, trä och impregnerat trä ska undvikas.

Locket ska inte väga mer än 15 kg och bör då, av säkerhetsskäl, utrustas med anordning som försvårar för barn att öppna locket. Alternativt kan tunga lock ha ett "lock i locket" med handtag. Vid tyngre lock kommer en avgift att debiteras enligt gällande taxa.

Öppningen på en enskild avloppsanläggning måste vara tillräckligt stor, minst 40 cm så att tömning kan ske på ett korrekt sätt, utan problem. På övriga behållare måste öppningen vara tillräckligt stor, minst 20 cm så att tömning kan ske på ett korrekt sätt, utan problem.

Barnsäkerhetsaspekten måste alltid beaktas när det gäller lock. Barn är uppfinningsrika. Ibland leker flera barn tillsammans och kan med gemensamma krafter öppna tunga lock. För säkerhets skull rekommenderas att någon form av låskonstruktion alltid finns på locket. Information om barnsäkra brunnar finns i Boverkets handbok "barnsäkra brunnar".

Låset bör vara i rostfritt utförande och skyddas mot frysning. Låset måste vara av modellen kodlås. Lock får inte vara övertäckt eller försett med prydnader vid tömningstillfället.

Transportvägar måste vara snöröjda och halkbekämpade vintertid. Även brunnslock ska vara snöfria vid tömningstillfället. Eventuellt lås får inte vara fastfruset eller fastrostat.

Lås och koder

Koder till lås, bommar och dylikt ska meddelas renhållaren senast 30 mars innevarande tömnings år.

Brunnar eller behållare som inte går att tömma på grund av fel kod eller brist på information från fastighetsägaren debiteras en avgift enligt gällande taxa.

Övrigt

Fastighetsägaren bör se till att slamskiljare och slutna tankar är väl utmärkta, till exempel med en pinne eller en flagga, och lätt tillgänglig för tömning. I de fall ett hinder innebär att brunnen inte kan tömmas kommer renhållaren debitera en avgift enligt gällande taxa. Den som utför tömningen ska inte behöva leta efter brunnen, gräva fram den eller använda speciella verktyg eller redskap, utöver de som normalt medförs vid tömningen.

Minireningsverk ska vara utformade så att tömning kan utföras på normalt sätt utan att utrustningen riskerar att skadas. Tömningsslangen kan ge oförutsägbara rörelser p.g.a. undertryck, därför måste känslig utrustning förses med kraftigt skydd.

Fosforfällor kräver att fastighetsägaren har avtal med en entreprenör för påfyllning.